

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

„Uskutečňováním programu XV. sjezdu KSČ plníme odkaz Vekého Října“

Fotografie Zbyňka Grossmanna

LISTOPAD 1977

JIŘÍ SUMARA

Ruská píseň

Ach ruská písní

*Uklání se
Ti hlaholem Rus dřevěná
Stesk ikon Mužický hlad Bída
Tatána láskou zmámená*

*Lermontov zpívá o prokletí
Démona Kazbek zářivý
v ledové čapce podřimuje
Jesenin běží žízňivý*

*Hoříš jak sníh
Jak bříza bílá
Vysoký topol
i step širá*

*(Kopyty okop dusá jízda
už bílý ptáček nezahvizdá)*

Ach ruská písní

*Nepřestanu
Klanět se Ti jak v perském stanu
Zpívat Ti naše vroucí díky
za Tvoje rudé námořníky*

*Sovětskou vlast a znova znova
za Kantariu i Jegorova
Za Tvoje nesmrtelné činy
Za Gruzii i za celiny*

*za politbyro za Tvůj lid
Za sto střel v plášti generála
ve Stalingradu Za maršála
svou písní jdu se poklonit*

*V mé zemi která se zdá malá
voní mír chlebem
Květy lip*

*Leninskou hvězdu
hvězdu Října
už nemohou nám zaelonit*

*Tvé písně
znělku moskevskou
Tvůj lid!*

★ Program oslav 60. výročí VŘSR

Čtvrtek 3. 11. SLAVNOSTNÍ ZASEDÁNÍ MĚSTSKÝCH ORGÁNŮ
sokolovna
19.30
Program: Hymny, slavnostní projev, internacionála, vystoupení Armádního uměleckého souboru V. Nejedlého „Dnům, které přijdou“

Sobota 5. 11. SLAVNOSTNÍ PŘÍSAHA HRANICKÉ POSÁDKY
nám. KG
15 hodin

21. 11.—24.11. FESTIVAL SOVĚTSKÝCH FILMŮ
kino Svět

29. 11.—1. 12. FESTIVAL DĚTSKÝCH FILMŮ
kino Svět

Čtvrtek 1. 12. SLAVNOSTNÍ KONCERT DECHOVÉHO ORCHESTRU JKP
sokolovna
19.30

Úterý 6. 12. Slavnostní ukončení oslav 60. výročí VŘSR a MČSP
sokolovna
19.30
Program: hymny, slavnostní projev, vystoupení Státního souboru písní a tanců s pořadem „Tou krásnou zemí zpívá mír“

Sobota 10. 12. ŠTAFETA PŘÁTELSTVÍ A MÍRU
hala ČSP
8 hodin
předání čestných hlášení

PROGRAMY JKP:

Čtvrtek 3. 11. výchovné koncerty
sál JKP
9.30 10.30 12.30
PĚVECKÝ SBOR OSTRAVSKÝCH UČITELEK
pro žáky ZDŠ v Hranicích i okolí

Čtvrtek 10. 11. PRODLOUŽENÁ LEKCE
kult. dům HCV
18 hodin
kursu společenského tance a chování

Pondělí 14. 11. Literárně dramatická montáž
sál JKP
14 hodin
16 hodin
KOZÁČKÁ BALADA
na motivy románu M. Šolochova „Tichý Don“
Uvádí členové Slovákého divadla Uherské Hradiště
Pořady jsou určeny žákům 9. tříd ZDŠ a studentům středních škol.

Středa 16. 11. PRODLOUŽENÁ LEKCE
kult. dům HCV
18 hodin
kursu společenského tance a chování

Neděle 20. 11. Zájezd do Divadla pracujících v Gottwaldově
V. K. Klicpera ŽENSKÝ BOJ
Odjezd v 17.30 od hotelu Brno

21. 11.—2. 12. Výstava z cyklu „Pracující ve volném čase“
gotický sál
MěstNV
UŽITÉ UMĚNÍ
Vystavuje Dalibor Pulkert, zam. Jednoty Hranice

Sobota 26. 11. Představení loutkářského souboru JKP „Rolnička“
loutkové divadlo
(Tunel) 10 hodin
POVÍDÁNÍ O PEJSKOVI A KOČIČCE
Dramatizace známé povídkové knihy pro děti K. Čapka

Neděle 27. 11. agit. střed. JKP
10 hodin
FILMOVÉ DOPOLEDNE PRO DĚTI

Akce městské lidové knihovny:

Městská lidová knihovna a lidová škola umění připravily na úterý 22. listopadu 1977 literárně hudební večer k 60. výročí VŘSR. Na večeru zazní verše střední a mladé generace sovětských básníků a hudba sovětských skladatelů. Pořad pod názvem KROKY ČASU se uskuteční v malém sále lidové školy umění v 17 hodin.

JKP připravuje:

Na neděli 11. prosince 1977 zajistil Jednotný klub pracujících vystoupení populárního dechového souboru MORAVANKA. Koncerty se uskuteční v sokolovně v 18.30 a v 19.30 hodin. Vstupenky jsou v předprodeji v kanceláři JKP!

PROGRAMY H-KLUBU

Čtvrtek 10. 11. III. KRAJSKÁ PŘEHLÍDKA
sál JKP folk a country skupin
18 hodin

Středa 16. 11. RECITAL PETRA ULRYCHA
agit. střed. JKP
18 hodin

Středa 23. 11. HRÁTKY MLÁDEŽE
agit. střed. JKP
18 hodin

Středa 30. 11. HRÁTKY MLÁDEŽE
agit. střed. JKP
18 hodin

Každé pondělí pracuje kroužek džezgymnastiky.

H — KLUB plánuje zahájení činnosti Divadla poezie. Zájemci o práci v něm se mohou přihlásit v kanceláři JKP!

K 60. výročí Velké říjnové socialistické revoluce

Fráňa Ptašinský, propagátor čs.-sovětského přátelství, bojovník proti fašismu.

Na závěr roku připadají dvě výročí málo známého rodáka z našeho města, básníka a spisovatele, překladatele a propagátora ruské a sovětské literatury a čs.-sovětského přátelství a bojovníka proti fašismu Fráni Ptašinského.

František Ptašinský se narodil před 80 lety 15. prosince 1887 v Hranicích v domě čp. 20 na nynějším náměstí Kl. Gottwalda. Rodiče se brzy přestěhovali do Olomouce-Hodolan. Hned po maturitě na reálce v roce 1915 musel nastoupit vojenskou službu. Devatenáctiletý voják se už v roce 1916 dostal do ruského zajetí, vstoupil do legií a ještě před výbuchem VRSR byl převezen do Francie. Po válce se vrátil jako nadporučík a stal se v Brně esvětovým důstojníkem nově utvořené čs. armády. Neustále se snažil doplňovat své vzdělání, zdokonaľoval se v cizích jazycích, v ruštině a francouzštině, sledoval sovětské časopisy a překládal. Zvláště ho zaujala literatura a divadlo. Jako první informoval veřejnost o novém sovětském divadle řadou článků, jež uveřejnil v letech 1925—1929 v časopise „Divadelní list Národního divadla v Brně“.

Vlastní básnické a prozaické dílo Fráni Ptašinského obsahuje knihu verzů „V náručí života“, naplněných zhavou vitalitou, touhou po životě a lásce. V roce 1932 vydal knížku povídek „Lidé z cirků“, otištěných většinou předtím už

časopisecky. Shrnuje deset příběhů o lásce i nenávisti, zarámovaných cirkusovým prostředím. Beletristická tvorba Fráni Ptašinského vrcholí povídkou „Slepý“ s novou, palčivou sociální tematikou Vlastní básnická a beletristická tvorba Fráni Ptašinského představuje jen malou a lze říci méně závažnou část jeho literární činnosti.

Když v roce 1930 mladí brněnští spisovatelé a básníci založili skupinu LITERÁRNÍ STŘEDISKO a začali vydávat STŘEDISKO, revui pro umění a kulturu, patřil Fráňa Ptašinský k pokrokovým, levicově orientovaným autorům tohoto časopisu. Uveřejnil ve Středisku řadu přehledných i monograficky zaměřených studií a článků o klasické ruské a hlavně nové sovětské literatuře. Přinesl v nich čtenářům většinou přehledné pohledy na tehdejší ruskou sovětskou literaturu, zabýval se dílem V. Majakovského, M. Gorkého, F. M. Dostojevského, L. N. Tolstého, názory V. I. Lenina na literaturu, vystupoval jako divadelní recenzent a kritik, informoval o ruském a současném sovětském výtvarném umění. Překládal také ze sovětské poezie a prózy. Značný vliv měl na Fráňa Ptašinského marxistický literární kritik Bedřich Václavek, jemuž také Ptašinský odevzdal v roce 1934 redakční vedení IV. ročníku literárního měsíčníku STŘEDISKO.

Zatím už od roku 1933 začal mjr. František Ptašinský uplatňovat své odborné vojenské znalosti v časopise VOJENSKÉ ROZHLEDY. Byl jediným autorem, který v tomto časopise psal o Sovětské armádě. Když za vzrůstajícího vlivu fašismu v Německu čs. vláda uzavřela v květnu 1935 spojeneckou smlouvu s SSSR, byl mjr. Fráňa Ptašinský povolán do funkce pobočnicka náčelníka hlavního štábu čs. armády. Uvědomoval si vážnost politické situace a v četných článcích v časopise Index, vydávaném Bedřichem Václavkem, a ve Světě sovětů šířil důvěru ve spojnectví ČSR se Sovětským svazem.

Už v roce 1936 seznamoval čtenáře Světa sovětů se vznikem Rudé armády, s jejími vítěznými boji a s její bojovou silou a zdůrazňoval: „**Pokládejme za štěstí, že stojíte na naší straně a je ochotna nám v případě potřeby pomoci k uhájení naší samostatnosti.**“ Další článek, v němž odmítá názory některých krátkozrakých pseudovlastenců, jimž se nelíbilo tehdejší čs. spojnectví s SSSR a varoval před změnou kteréhokoli z našich tehdejších spojenců, vzbudil pozornost i v cizině. Obvinil také některé tehdejší politické strany u nás, že držely ochrannou ruku nad Henleinem a byly ochotny bez ohledu na možné následky pro bezpečnost republiky naše spojnectví se Sovětským svazem opustit. Jedinou obranu proti fašistické rozpínavosti viděl mjr. Fráňa Ptašinský v kolektivní bezpečnosti: „**Pro nás je jediná možná záchrana v kolektivní bezpečnosti, neboť jen ona může udržeti Německo v mezích a zabránit válce. Jsou proto šilenstvím všechny snahy o rozrušení našich spojeneckých smluv a hlavně snaha o vyloučení Sovětského svazu ze zájmu o střední Evropu**“, napsal v roce 1938. Vývoj světových událostí a výboje fašismu přinutily Fráňa Ptašinského počátkem roku ke kritice váhavé a nerozhodné politiky zapadných velmocí. Vytykal i tehdejší Společnosti národů, že nedokázala postavit celou mezinárodní solidaritu do služeb míru, že zůstala bezradná při fašistickém útoku na Habeš. Připomněl, že pro nás z toho vyplývá poučení, že jen tehdy uhájíme nezávislost, když útočník bude přesvědčen, že jsme silni, že odrazíme útok aspoň tak dlouho, dokud nám spojenci nepomohou.

Mjr. František Ptašinský také pod záštitou Svazu přátel SSSR konal v četných našich městech přednášky o Rudé armádě a o zajištění bezpečnosti ČSR ve spojeneckém svazku se Sovětským svazem. Podle svědeckých pamětníků pronesl na tři sta těchto přednášek, proto také se ujala předvíka „rudý major“. Nakonec byl však reakčními kruhy v čele s agrárním ministrem národní obrany umlčen a v lednu 1938 přeložen k posádce až do Mukačeva.

Po obsazení našich zemí nacisty se mjr. František Ptašinský vrátil v květnu 1939 na Moravu a brzy se zařadil do protifašistického odboje. Věřil v sílu děl-

nické třídy a zahájil styky s ostravskými havíři, mezi něž i zajížděl. Zapojoval se do činnosti ilegálního „Zemského národního výboru pro Moravu“, jedné z prvních odbojových organizací u nás, vedené pokrokovým univ. profesorem dr. Vladimírem Helfertem. Mjr. František Ptašínský se stýkal s Bedřichem Václavkem a s komunistickou odbojovou skupinou vedenou učitelem Oldřichem Blažkem. Odbojová činnost Zemského národního výboru a dalších složek byla násilně přerušena v listopadu 1939. 14. listopadu byl zatčen univ. prof. dr. Vladimír Helfert, František Ptašínský na své poslední cestě do Ostravy 16. listopadu už byl sledován a po návratu 20. listopadu 1939 gestapem odveden. Po třítýdenním věznění na Špilberku byl držen v Sušilových kolejích, počátkem ledna 1940 přemístěn do vězení v Kounicových kolejích. Koncem května 1941 převezen do věznice v Breslau (dnešní Wrocław), v září přemístěn do trestnice ve Wohlauf asi 60 km severně od Wrocławu. Přes útrapy dlouhého věznění a stálou samotu v cele, uchoval si důvěru v život a v budoucnost.

24. července 1942 byl lidovým soudem v Berlíně odsouzen na smrt. V dopise 30. července 1942 psal o výsledku soudního řízení manželce: „... tentokrát se okolností krom všeho očekávání utvářily pro mne velmi nepříznivě... Nenadál jsem se tak přísného trestu, vždyť jsou to již tři léta od naší politické činnosti. A příštího dne jsme byli odvezeni do jiné věznice v Plötzensee... Tím se ovšem moje poměry velmi zhoršily... Smrti se nebojím, před ní jako starý voják nemám strach a jsem připraven. Můj vnitřní klid mi zůstal a jen pomůže vydržet i ty nehorší chvíle. Ale stále ještě doufám a věřím...“ V Plötzensee čekal ve vězení ještě sto dní na smrt, choval se po celou dobu statečně. A ještě v poslední den života v 16 hodin odpoledne napsal na rozloučenou: „Dnes tedy nadešel tento poslední den a ve 20 hodin opustím tento svět... Podstupuji jako voják smrt statečně a klidně...“ Část textu nacistický cenzor na několika místech začernil, přesto je možno přečíst aspoň slova: „... těším se, že přijde nový, lepší život...“

16. listopadu 1942, tedy před 35 lety, byl major František Ptašínský, statečný voják a člověk, stát.

Major František Ptašínský byl jedním z mála důstojníků tehdejší čs. armády, který pochopil význam Velké říjnové socialistické revoluce, novou sovětskou skutečnost i směr dalšího vývoje. V době fašistického nebezpečí došel k názoru, že jedině spojenectví se Sovětským svazem je reálnou záštitou samostatnosti ČSR. Toto přesvědčení také otevřeně a veřejně šířil. Zákonitým vyvrcholením jeho názorového vývoje byla i jeho účast v protifašistickém odboji a jeho hrdinová smrt. A to jsou také důvody, pro které jméno Františka Ptašínského, rodáka z Hranic, si zaslouží naší vzpomínky.

L. Novotný

VÝSTAVA OBRAZŮ AK. MALÍŘE OTY HOLASE Z CEST PO SSSR

Jako jednu z velmi hodnotných akcí k 60. výročí VŘSR uspořádal Jednotný klub pracujících v době od 10. do 22. října 1977, výstavu obrazů hranického rodáka, zasl. umělce, akad. malíře Oty Holase, významného činitele mírového hnutí. Gotický sál hranické radnice byl zaplněn rozměrnými olejovými malbami i jemnými kresbami s náměty, jež umělec zachytil na svých několika cestách po Sovětském svazu. Návštěvníka zaujaly především pohledy na úchvatnou krajinu u Bajkalského jezera, na Sajanské hory a vodopády i na stavbu rozsáhlého průmyslového kombinátu v tajze u Ust Ilinsk, zářící jasnými, živými barvami. Na kresbách zase několika tahy malířskou zkratkou zachytil atmosféru Leninogradu, Vilnius, Tallinu a dalších míst v Pobaltí.

Slavnostní vernisáž výstavy se konala 10. října za přítomnosti umělce s manželkou, předsedy MěstNV Miloslava Pavelky, předsedy školské a kulturní komise MěstNV ing. Ladislava Maňase, předsedy městského mírového výboru Josefa Borůvky, předsedy MěstV SČSP Oty Kvapila, členů mírových BSP z hranických zdravotnických zařízení. V úvodu přednesli uč. LŠU A. Ličman a žákyně J. Kavanová Loveckou kasaci pro dva lesní rohy od maďarského skladatele E. Mehula, Ódu Ivana Skály recitovala studentka střední zdravotnické školy M. Havranová. O životě a tvorbě zasl. umělce ak. malíře Oty Holase promluvil prof. L. Novotný. Připomněl mimo jiné, že vystavené obrazy jsou příspěvkem k rozvoji československo-sovětských kulturních styků a vyzvedl stále živý vztah umělce k jeho rodišti.

Na následující besedě hovořil ak. malíř Ota Holas o svých cestách po SSSR, zvláště do Volgogradu jako družebního města Ostravy a o letošních zážitcích z daleké Sibiře, kam jel z podnětu ministerstva kultury ČSR a na pozvání Svazu sovětských výtvarných umělců. Vyslovil obdiv k budovatelským výsledkům sovětského lidu, především mládeže, připomněl přírodní krásy Sibiře a zvláště vyzvedl úsilí Sovětského svazu o udržení světového míru. Jako hranický rodák vyznal se z láskyplného vztahu k Hranicím, jež pro jejich polohu označil za jedno z nejkrásnějších našich měst.

Výstava se těšila oprávněnému zájmu veřejnosti.

LN

Akademický malíř, zasloužilý umělec Ota Holas v karikatuře Jaroslava Popa.

OBNOVUJEME ČINNOST KRUHU PŘÁTEL HUDBY V HRANICÍCH

Jednotný klub pracujících pod patronací školské a kulturní komise MěstNV v Hranicích obnovuje činnost kruhu přátel hudby. Kruh chce sjednotit zájmy milovníků hudebního umění k obohacení kulturního života ve městě. Stále jsme dlužni bohaté kulturní tradici našeho města, které mělo v minulosti svou stárou divadelní scénu a kde se konávala řada uměleckých vystoupení koncertních. Mnozí z nás si vytvořili vztah k hudebnímu umění již dříve, v průběhu studií nebo aktivním přístupem k hudbě. O tom, že je takových milovníků hudebního umění všude hodně, svědčí skutečnost, že např. v sousedním Valašském Meziříčí sdružuje kruh přátel hudby více než dvě stě členů.

Činnost kruhů přátel hudby řídí ministerstvo kultury ČSR. Po organizační stránce zajišťuje v našem případě činnost kruhu přátel hudby Jednotný klub pracujících. Členem kruhu přátel hudby se stává každý, kdo je ochoten aktivně se podílet na jeho činnosti. Členové mají výhodné zlevněné vstupné na abonentní cykly koncertů a obdrží informace z oblasti hudby ve formě buletinů. Výbor kruhu přátel hudby organizuje kulturně umělecký program podle přání členů při sestavování plánu hudebních akcí ve městě.

Činnost kruhu přátel hudby by měla být zaměřena tak, aby v šesti až osmítýdenních intervalech byl uspořádán v Hranicích večerní koncert v sále JKP nebo LŠU. Koncerty by byly zařazeny do abonentního cyklu. Ostatní vstupenky by byly k dispozici pro další zájemce. K programům by byly vydávány podrobnější tištěné informace. Mimo to by kruh přátel hudby pořádal zájezdy na operní nebo baletní představení do moravských divadel a na koncerty Moravské filharmonie v Olomouci. V čele přípravného výboru kruhu přátel hudby v Hranicích stojí MUDr. Václav Kopecký, přihlášky skutečným zájemcům přijímá Jednotný klub pracujících.

Jako úvod k činnosti kruhu přátel hudby možno považovat **koncert vysokoškolského pěveckého souboru ORGANUM z Krakova**, který na svém prvním zájezdu do ČSSR uskutečnil dvě vystoupení — v Hranicích a v Brně. Sympatický sbor, složený z necelé třicítky mladých lidí z Jagelonské univerzity a jiných krakovských vysokých škol za vedení dirigenta Boguslava Grzybka z krakovské konzervatoře se představil jako vyspělý umělecký soubor. Na koncertě v Hranicích uvedli polští vysokoškoláci ukázky skladeb starých polských mistrů z 14. až 16. století, polská i latinská díla autorů wawelských, kteří v 16.—17. století tvořili v sídle polských králů, ukázky z tvorby současných polských skladatelů a v závěrečné části polské lidové písně, pastorely z Beskyd a Tater. Jako pozornost pro naše posluchače uvedli i dvě naše lidové písně v původním znění. Koncert polských pěvců, který se vyznačoval vysokou uměleckou úrovní, přiléhavým slovem uváděl dr. Alois Hanzlíček. Polští hosté si získali sympatie hranického obecnictva, jejich vystoupení přispělo k poznání kulturních hodnot našich blízkých sousedů.

POSKYTOVÁNÍ DOPLŇKOVÉ PÉČE STAŠÍM OBČANŮM

Socialistický stát věnuje mimořádnou pozornost občanům ve stáří, ve všech případech ztráty pracovní schopnosti a při ztrátě živitele. V mimořádných situacích, jež nemají obecný charakter, poskytuje občanům vhodnou individuální pomoc ve formě dávek a služeb sociální péče.

Péči o starší občany provádějí z největší části národní výbory, týká se však i společenských organizací Národní fronty, hospodářských organizací, podniků

a závodů, zemědělských podniků a družstev. Při hodnocení sociální potřeby občanů národní výbor bere v úvahu především výši příjmů, věk, zdravotní stav, rodinné a majetkové poměry občana i jeho rodinných příslušníků, kteří jsou povinni přispívat mu na výživu. Přihlíží se též k pracovním zásluhám a společenské angažovanosti občana. Za sociálně potřebného občana se považuje zpravidla ten starý nebo na zdraví těžce postižený občan, který má čistý příjem nepřesahující částku 700 Kčs měsíčně u jednotlivce nebo částku 1300 Kčs u manželské dvojice.

V našem městě i s integrovanými obcemi, žije téměř 3500 důchodců, což činí 20,3 % z celkového počtu obyvatel. Toto vysoké procento převyšuje celostátní průměr, který činí 18,4 %.

Pečovatelskou službu na celém území města Hranic provádí u 50 občanů šest pečovatelek z povolání a čtyři pečovatelky dobrovolné. Pečovatelka z povolání má na starosti 7—8 osob, dobrovolná pečovatelka se stará o jednu osobu. Činnost pečovatelské služby je metodicky řízena Okresním ústavem sociálních služeb v Rokytnici. V Hranicích je pečovatelská služba zajištěna u všech osob, které o tuto službu požádaly. V místní části Drahotuše se o dvě osoby stará jedna pečovatelka z povolání a jedna dobrovolná pečovatelka, v místní části Velká pečuje o jednoho občana dobrovolná pečovatelka. Spolupráce pečovatelské služby se zdravotnickými orgány je dobrá. Lékaři přednostně ošetřují občany, u nichž je zavedena pečovatelská služba, geriatrické sestry si s pečovatelkami navzájem pomáhají. Poněvadž v Hranicích nejsou dosud ukončeny úpravy nového střediska osobní hygieny, umožnilo vedení nemocnice s poliklinikou od počátku letošního roku koupání osob, kterým je poskytována pečovatelská služba přímo v nemocnici. Občané jsou k tomuto účelu do nemocnice a zpět domů převáženi sanitními vozidly.

Předsednictvo ÚV NF ČSSR v březnu 1977 uložilo organizacím NF konkrétní úkoly v péči o staré spoluobčany. Dobře se daří spolupráce s organizací SSM střední zdravotnické školy v Hranicích. Žákyně školy navštěvují vybrané osoby, zajišťují pro ně drobnější úkony a chodí s nimi na vycházky. Podle nové dohody s členy SSM z gymnázia a střední lesnické technické školy vypomohou studenti obou škol starším občanům při skládce uhlí, sekání dříví a úklidu po malířích. Při získávání dalších dobrovolných pečovatelek má významnou úlohu MěstV ČČK.

Závažným problémem pečovatelské služby v Hranicích je značná vzdálenost mezi bydlištěm jednotlivých starších osob. Tuto situaci může vyřešit jen dům soustředěné pečovatelské služby, o jehož zřízení usiluje MěstNV ve spolupráci s PBH.

Další formou doplňkové péče, která je poskytována širokému okruhu důchodců, je **věcná pomoc**. Tento způsob sociální výpomoci je poskytován většinou ve formě paliva, které MěstNV objednává v Uhelných skladech podle výběru žadatelů v takovém množství, aby celková částka, poskytovaná na úhradu otopu nepřevyšovala v jednom případě 500 Kčs ročně. Důchodcům, kteří vytápějí byty jinými než tuhými palivy, je poskytován jednorázový finanční příspěvek na úhradu nákladů na topení v maximální výši 500 Kčs v jednom roce. Důchodcům, jimž je objednáno palivo v hodnotě nižší než 500 Kčs, je rozdíl vyrovnáván jednorázovou výpomocí na nákup potravin, brambor ap. V roce 1977 bylo palivo objednáno pro 256 důchodců. Za první pololetí činil jednorázový příspěvek 68 občanům celkovou částku 30 570 Kčs.

V poslední době málo využívaným druhem sociální výpomoci je **společné stravování důchodců**. Sociálně potřebným důchodcům jsou vydávány stravenky na občedy v některých podnicích veřejného stravování, na jejich úhradu přispívá MěstNV z doplňkové péče. Vzhledem k tomu, že ve městě není dietní jídelna

a značný počet osob vzhledem k zdravotnímu stavu je nucen dodržovat dietu, využívá této výhody pouze 27 osob, v prvním pololetí bylo na stravování důchodcům vyčerpáno 21 407 Kčs.

Další formou sociální výpomoci jsou pravidelné příspěvky poskytované důchodcům **nemocným tbc nebo úplavicí cukrovou** (cukrovkou). Příspěvky nemocným tbc jsou poskytovány jen pěti osobám (za první pololetí činily celkem 6130 Kčs), na dietní stravování při onemocnění úplavicí cukrovou dostává příspěvek 57 osob (za první pololetí 52 nemocným vyplaceno 64 370 Kčs).

Nejrozšířenější formou sociální výpomoci jsou **opakované příspěvky sociálně potřebným důchodcům** do výše hranice sociální potřeby. Opakovaný příspěvek je v současné době vyplácen 108 občanům (v prvním pololetí vyplaceno 85 osobám celkem 50 694 Kčs).

MěstNV má v evidenci 433 sociálně potřebných osob, ročně je na doplňkovou péči vynaloženo téměř 500 tisíc korun. Při poskytování příspěvků z doplňkové péče mají důležitou úlohu sociální důvěrníci občanských výborů, kteří mají za úkol upozorňovat na nové sociální případy ve svém obvodu, sledovat sociální podmínky, ve kterých žijí důchodci, navštěvovat je a provádět sociální šetření.

Závěrem možno říci, že MěstNV pečuje o staré a zdravotně postižené občany podle možností města. Stále naléhavěji je však třeba zřídit dům soustředěné pečovatelské služby a vystavět nový domov důchodců. Výstavba domova důchodců pro oblast Hranic je plánovaná v rámci komplexní bytové výstavby v letech 1979—1980. Tím dojde k dalšímu zkvalitnění péče o staré občany.

Jiřina Kameníčková,
vedoucí odboru školství, kultury,
zdravotnictví a sociálního zabezpečení
MěstNV v Hranicích.

NAŠE BLAHOPŘÁNÍ spoluobčanům, kteří se v listopadu dožívají

75 let:

Marie Kubíčková — Vrchlického ul.

Anna Vykoupiřlová — Struhlovsko

Leopold Jiříček — Leninova ul.

Eliška Břenková — Gottwaldovo nám.

Anežka Klímová — Máchova ul.

Stanislav Zbořil — Čs. armády

Alžběta Schvarcová — Drahotuše

80 let:

Marie Skýpalová — Slavič

85 let:

Marie Rajsková — kpt. Jaroše

Z GALERIE HRANICKÝCH KRONIKÁŘŮ 19. STOLETÍ

PhDr. Bohumír Indra

Pamětní záznamy městského tajemníka Josefa Žáčka z let 1824—1869.

Městský sekretář Josef Žáček, který zastával tuto funkci od r. 1865 téměř až do své smrti za hranických starostů Františka Maschnera, Františka Blaschkeho, Františka Václavíka a dr. Fritze Plachkého; sestavil v r. 1869 při opravě věže hranické radnice pamětní záznamy událostí od poslední opravy věže radnice r. 1822 do r. 1869, jež byly vloženy po dokončení oprav do makovice věže. Část těchto zápisů z let 1852 do r. 1869 byla později opsána ve stručnější formě do pamětní knihy městské, nově založené r. 1876, která pak byla vedena do r. 1901.

Josef Žáček se narodil 19. března 1838 v Hranicích jako syn soukenického mistra Antonína Žáčka a jeho ženy Veroniky roz. Procházkové, dcery pekaře. Pocházel z české rodiny, ve školách se však zdokonalil v němčině a **přijal místo písaře u nově zřízeného okresního úřadu v Hranicích**. V r. 1862 se oženil s Josefínou Baránkovou, dcerou pekaře z čp. 370. Svědky svatby byli mu sám přednosta okresního úřadu v Hranicích Josef Jířkovský a další písař okresního úřadu Ferdinand Slezák. Po smrti městského tajemníka Josefa Trubiga, který zemřel 3. prosince 1864 ve věku 54 let (tajemníkem byl od r. 1850, dříve byl účetním obce a vedoucím gruntovní knihy), **přijal Žáček r. 1865 místo městského sekretáře hranické obce a zůstal jím pak téměř po 40 let**. Zemřel 5. dubna 1906 ve věku 68 let. Jeho hrob je podnes dochován na městském hřbitově u zadní zdi a je udržován.

Pamětní záznamy za leta 1824 až 1869, jež Žáček sestavil chronologicky roku 1869, které **opsal městský písař Jan Hansmayer na 2 a půl m dlouhý papírový pás** a podepsali starosta a všichni členové městské rady, jsou vlastně výběrem a výtahem událostí z knihy protokolů schůzí městského výboru z let 1821 až 1859, která je podnes dochována, k nimž Žáček připojil ještě záznamy z posledních let. Papírový pás, stočený do cívky, byl 19. června 1869 **vložen do plechového pouzdra** a spolu s fotografiemi radnice před opravou a dalšími písemnostmi a tiskovinami, vloženými do dřevěné skříňky a dvou balíků, **uložen i se staršími pamětními listinami z let 1571, 1587, 1625, 1738 a 1822**, vloženými při dřívějších opravách radniční věže do 4 plechových pouzder, **znovu do makovice radniční věže**. Při další opravě radniční věže r. 1930 bylo z makovice věže vyjmuto všech 5 pouzder, dřevěná skříňka a 2 balíky papírové. Soupis dokumentů pořídil Čeněk Kramoliš, kronikář města. Po dokončení oprav byly do bání vloženy pamětní záznamy, pořízené Kramolišem do r. 1930 a fotografie a jiné památky, bohužel staré písemnosti nebyly již vráceny do makovice, ale uloženy zatím v městském muzeu. Měly být opsány a publikovány s poznámkovým aparátem dr. Bohušem Vybíralem, hranickým rodákem, ředitelem Studijní knihovny v Olomouci, který v r. 1929 publikoval všechny pamětní listiny z bání hranického Kostelíčka, k tomu však již nedošlo. Osud vyňatých starých pamětních listin, uchovávaných za okupace na různých místech, není mi znám. Snad se dochovaly v písemnostech dr. Bohuše Vybírala, která je uložena dnes ve Státní vědecké knihovně v Olomouci. Opisy listin z let 1571 až 1738 pořídil na štěstí r. 1822 při opravě radniční věže Peregrin Pešl, písař cechu soukenického do pamětní knihy, založené hranickým obchodníkem a kronikářem Antonínem Dvořákem, listiny z r. 1652 a 1822 však do knihy nebyly opsány. Listiny, opsané Pešlem, byly publikovány již v r. 1929 v Záhorské kronice.

Pamětní záznamy Žáčkovy, vložené r. 1869 do bání, jsou psány německy, stručně, pouze záznamy z let Žáčkova úřadování z let 1865—1869 jsou obsáhlejší. **Týkají se záležitostí městské správy, školy vojenských událostí, požárů, ži-**

velných pohrom, epidemických nemocí i stavebních přeměn města, významných návštěv apod. Proti zápisům protokolů městského výboru uvádějí mnoho dalších významných údajů, Žáčkem doplněných, mají proto dokumentární hodnotu. Některé záznamy Žáčkovy, opsané do pamětní knihy, zařazené r. 1876, byly použity r. 1905 V. Bartovským v jeho knize Hranice, vydané tiskem r. 1906, převážná část však zůstala dosud neznámá a nebyla publikována.

Při **opravách radniční věže** byly podle Žáčka provedeny v r. 1869 nové zastřešení věže a výměna dřevěných ochozů, jež hrozily zřícením. S opravami bylo započato v květnu, práce ukončeny a bání nasazena 19. června. Žáček se rovněž zmiňuje, že obecní výbor se usnesl na schůzi 18. března, že také přední fronta radnice bude přestavěna a přeměněna v obytné místnosti. **Plány přestavby vyhotovil hranický stavitel a civilní inženýr Zachariáš Herrman**, který provedl též opravu věže. Při těchto rozsáhlých úpravách radnice, jak vidíme z dochovaných plánů a fotografií vzhledu průčelí radnice před opravou r. 1869, bylo **odstraněno venkovní schodiště, vedoucí z rohu Radnické ulice do loggie v I. poschodí radnice, z níž se vcházelo kamenným portálem radnice do předsiňe a radní síně. Schodiště bylo odstraněno, loggie zazděna, kamenný portál radnice přenesen do přízemí, také na sousední budově byly odstraněny ozdobné barokní věžičky a budova snížena na jedno poschodí** a celá fronta radniční budovy upravena do dnešní podoby. **Dne 29. října 1868 nastěhoval se totiž obecní úřad** po 18 letech vyhnanství opět do budovy radnice, která byla r. 1849 při nové organizaci státní politické správy adaptována a pronajata od 1. ledna 1850 c. k. okresnímu soudu. Nově zřízené okresní hejtmanství a berní úřad byly tehdy umístěny v zámku. Starý krajský úřad přerovského kraje, který měl sídlo od konce 18. století v adaptovaných domech čp. 76 a 77 (dnes restaurace Kufr), byl r. 1850 přeložen do Nového Jičína. V r. 1855 při zrušení okresního hejtmanství a jeho přeměně v smíšený okresní úřad, byl umístěn spolu s berním úřadem rovněž v radnici. Obecní úřad, který se musel spokojit s umístěním v najatých místnostech domu čp. 72 Dominika Pulky vedle radnice, se přestěhoval v r. 1858 22. listopadu do domu Františka Václavíka na náměstí čp. 86. Teprve když při nové úpravě státní správy s účinností od 1. října 1868 přestala působnost okresního úřadu a bylo opět provedeno oddělení úřadu okresního hejtmanství od okresního soudu, přesídlily oba státní úřady spolu s berním úřadem zpět do zámku a uvolnily tak budovu radnice pro obecní kanceláře.

Z politických událostí, jež Žáček neuvádí nikdy v širších souvislostech, znamená podrobně **utvoření Národní gardy r. 1848 v Hranicích**, pozůstávající ze 2 kompanií, každé o 100 mužích, s vlastní 40člennou hudební kapelou. Velitelem obou kompanií se stal pensionovaný hejtmán Anton Hasourek, žijící v Hranicích, a veliteli kompanií Jan Morgenstern, majitel domu čp. 211, a František Václavík, majitel továrny na sukno a domů čp. 86, 129 a 286. Národní garda měla vlastní skvostný prapor, stuhu na prapor věnovala majitelka velkostatku Hranice—Lipník n. B. Gabriela, kněžna z Dietrichštejna, rozená hraběnka Vratislavová z Mitrovic. Že Národní garda sloužila věrně císaři pánu, svědčí událost, zaznamenaná Žáčkem, že 6. prosince převzala do Hranic dopravených 120 maďarských husarů (z valašskomeziříčských pramenů víme, že jich bylo jen 57), kteří dezertovali z Prahy a na cestě do Uher k podpoře Košutova povstání byli národními gardisty z Valašského Meziříčí obklíčeni v Choryni a zajati. Přesto, jakmile se poměry uklidnily, byly Národní gardy i hranická **r. 1851 císařským nařízením rozpuštěny** a zbraně i prapor musely se odezdat vojenskému úřadu.

Jiná událost, která vzrušila Hraničany, se stala 28. února 1846, kdy **po zhroucení polského povstání byli vezení přes Hranice tři přední vůdci povstání do Olomouce do internace**, každý zvlášť na jednom voze, stráženi 4 muži vojenské stráže. Hned nato pochodoval Hranicemi 10. března na cestě do Haliče pěší pluk č. 4 Deutschmeistrů se štábem a 13. března 8. pluk.

Dosti podrobně zaznamenal Žáček **stavbu vojenských objektů** a jejich návštěvu vysokými hodnostáři. Pro ubytování stále vojenské posádky v Hranicích, která byla dříve vždy vložena do domů k jednotlivým měšťanům, byla už koncem 18. století vybudována **městská kasární budova v Horní ulici** v místech dnešního poštovního úřadu. Budova byla v létě 1852 zvěšena zadní přístavbou a celá opravena. V témže roce bylo rozhodnuto postavit v Hranicích **vojenskou vzdělávací ústavu**. Jednání komisí začalo už v září t. r. Stavební práce na pozemcích odkoupených od Drahotušů začaly v květnu 1853 a byly dokončeny v r. 1856. Dne 1. července 1856 se do nových budov nastěhovali chovanci, jimž Hraničáci pak říkali „ciglingové“ (Zögling). Na hranickém nádraží byli očekáváni zástupy lidí a slavnostně přivítání představiteli města a doprovázeni hudbou do ústavu. Město darovalo chovancům na občerstvení 2 vědra vína. Pro město to byl velký svátek a večer uspořádala střelecká společnost na Střelnici bál. Majoru ženijního štábu Josefu Českovu, který řídil stavbu obou vojenských institucí, udělilo město Hranice 25. ledna 1857 čestné občanství. Ale už 6. srpna 1858 odešli chovanci c. k. jezdecké školy trvale do Enže v Horních Rakousích. R. 1862 byla dokončena také stavba důstojnického pavilónu v budově vojenských ústavů, započatá v r. 1860. V r. 1866 při ústupu rakouských vojsk opustila 25. června i celá dělostřelecká akademie Hranice pro blížící se pruské vojsko a odejela do Vídně, vrátila se však do Hranic po uzavření příměří opět 6. října téhož roku.

Z význačnějších staveb zaznamenává Žáček **otevření dráhy r. 1847 z Lipníka do Hranic a vybudování silnice přes Horní ulici k nádraží** nákladem 748 zlatých. Před **triviální školou u fary** byla již dříve zřízena kašna, kolem níž byly v dubnu 1852 vysázeny akátové stromy. Škola sama byla v r. 1854 přeměněna z trojtřídní triviální školy **na čtyřtřídní farní hlavní školu**.

Když byl v r. 1855 **postaven po povodni nový most přes Bečvu**, byly u cesty, vedoucí loukou ke Střelnici skáceny 16. února všechny topoly a vysázeny po obou stranách cesty ořechy a třešně. Také vzhled náměstí doznal velké změny. V r. 1861 dal **stavitel Klement Záštera** strhnout do základů starý koupený městský dům čp. 15 na náměstí a **postavil r. 1852 na jeho místě nový dvoupatrový dům (dnešní hotel Brno)** tak, že zastavil dosavadní podloubí. **Dům zřídil jako hostinec**, prvním nájemcem hostince byl Jan Miláček. Od té doby začali také ostatní měšťané na náměstí zastavovat loubí před svými domy. Původně byla totiž loubí pod všemi domy kol celého náměstí i v přílehlých ulicích. Zástavbu loubí většina obyvatel města odsuzovala. V témže roce 1862 byl nově **vydlážděn trojúhelník městského náměstí** od sochy P. Marie až k domu čp. 20 nákladem 1300 zl. a při té příležitosti byla také vodní nádrž na náměstí nově přikryta dřevem. Také cesta z císařské silnice na Motošíně až k mostu přes Bečvu byla zvýšena a regulována. Dosavadní **osvětlení města olejovými lampami bylo v tomto roce nahrazeno petrolejovými lampami**. V r. 1869 byly vybudovány kanály do Čaputovy ulice a u městského vězení (ulice Na náspech).

Také **hranická židovská obec** začala r. 1863 na místě staré malé synagogy, umístěné při městských hradbách, **stavět novou velkou synagogu**, jejíž stavba byla dokončena v r. 1865. Dnes je v ní umístěno vlastivědné muzeum. Majitelka velkostatku Gabriela, provdaná kněžna z Hatzfeld-Weissweiler dala toho roku **zbořit starý lázeňský dům v Teplicích a postavil od základů nový lázeňský dům o 2 poschodích**, nadstavený dnes dalšími dvěma poschodími.

Veřejná nemocnice, zřízená v r. 1856 z bývalého obecního špitálu v Gallašově domku čp. 170, byla v červenci 1865 **přeložena z Klichovské ulice** (dnešní Gallašovy ulice) **do budovy bývalých kasáren v Horní ulici čp. 366** (dnes budova pošty). Ordinarius veřejné nemocnice byl Med. Doktor Wolf a sekundárním lékařem Vilém Ovesný. V tomto objektu zůstala pak veřejná nemocnice do r. 1891, **kdy byla přestěhována do novostavby nemocnice v Teplické třídě** (dnes učiliště Sigmy). V r. 1869 bylo započato také s **úpravou městského hřbitova** podle zpra-

covaného regulačního plánu. Chatrná a nerovná zeď hřbitova byla stržena a postavena nová kamenná zeď, založeny cesty, vyhloubena studna a hřbitov osázen stromy. Úpravy a práce řídil osobně býv. starosta města František Blaschke. R. 1869 započato také od základů se **stavbou továrny na sukna Maxe Hellera** na místě býv. Hoffmanovy barvírny čp. 211, která byla zbořena. Hellerova továrna v krátké době znemožnila dosavadní kvetoucí výrobu sukna hranických soukeníků, kteří nemohli konkurovat tovární výrobě. Většina mistrů byla nucena přijmout práci v továrně, aby se uživila. Nové změny života města přineslo i **zavedení telegrafu v květnu 1869 z budovy nádraží do města a zřízení samostatné telefonní úřadovny v budově pošty**, umístěné tehdy v Radnické ulici čp. 68 a 69 (dnes restaurace Tunel). Telegraf začal fungovat již od 14. května t. r.

Cenné jsou i záznamy o **zřízení mýtních šranků a opětném zavedení vybírání mýta v Hranicích**. Vybrání mýta, dávno zrušené, bylo zavedeno opět v r. 1853 v červenci **na mostě přes Bečvu** a mělo přispět městu na údržbu a opravy mostu. V r. 1856 bylo od 1. srpna zavedeno vybírání mýta i **v Horní ulici a Černotínské ulici a zřízeny tu mýtní šraňky**. Mýto se vybíralo ze zboží dováženého do města i ze zboží městem prováděného.

Pamětní záznamy Žáčkovy, i když si všimají jen vnějších jevů a událostí a vlastní život města nezachycují, jsou dobrým pramenem k dějinám města. Potřebují ovšem ověření a doplnění dalším pramenným materiálem. Další záznamy Žáčkovy z pozdějších let jsou zapsány v poznámkové knize „Notizen von Weisskirchen“, založené v r. 1876.

Prameny a literatura:

Matriky města Hranic, Státní oblastní archiv Opava, prac. Olomouc, Velkostatek Hranice, Státní oblastní archiv Opava, prac. Janovice, Rkp Notizen von Weisskirchen, Okresní archiv Přerov, prac. Potštát.

90 LET TĚLOVÝCHOVY V HRANICÍCH

90. výročí založení organizované tělovýchovy v tělocvičné jednotě SOKOL v Hranicích v roce 1887 vzpomněla 16. září TJ SIGMA dvěma slavnostními akcemi:

Odpoledne **16. září 1977** se konala za účasti delegace OV ČSTV, vedené předsedou Jar. Baranem a za přítomnosti tajemníka MěstNV Josefa Šimka **slavnostní schůze**, na níž promluvil předseda politickovýchovné komise TJ SIGMA Oldřich Lukeš. Připomněl devadesátiletou historii hranické tělovýchovy, zdůraznil její podíl na boji o české Hranice na počátku tohoto století, účast hranických tělovýchovných pracovníků a sportovců v boji proti fašismu, úsilí o jednotnou tělovýchovu po únoru 1948 a podal přehled o nynějším stavu hranické tělovýchovy a o jejích úkolech do budoucna. Předseda OV ČSTV Jaroslav Baran ocenil záslužnou práci TJ SIGMA a popřál všem jejím členům do budoucna hodně zdraví v úsilí o rozvoj tělovýchovy v Hranicích. V závěru svého vystoupení odevzdal představitelům TJ SIGMA **čestné uznání ÚV ČSTV za dlouholetou úspěšnou činnost v rozvoji tělesné výchovy**. V dalším průběhu slavnostní schůze byli vyhodnoceni a odměněni čestnými odznaky ČSTV a čestnými uznáními KV a OV ČSTV zasloužilí členové, především funkcionáři, trenéři, cvičitelé a úspěšní

sportovci. Současně byla vyhodnocena i žákovská výtvarná soutěž k 90. výročí hranické tělovýchovy.

Druhou slavnostní akcí TJ SIGMA byl večerní **koncert dechového orchestru Jednotného klubu pracujících**. V jeho úvodu promluvil předseda TJ SIGMA Alois Sedláček o pokrokových tradicích hranické tělovýchovy a o jejích současných výsledcích. V závěru formuloval úkoly hranické tělovýchovy v nejbližší budoucnosti: zvýšení procenta organizovanosti, získání podpory v hranických školách, závodech i u občanů, zlepšení politickovýchovná práce, prohloubení spolupráce s MěstV SSM, dobudování areálu zdraví a zvláště koupaliště s krytým bazénem s celoročním provozem. V závěru vyslovil přesvědčení, že ve spolupráci s MěstNV za podpory podniků a škol a pod vedením MěstV KSČ se podaří vytyčené cíle realizovat. V slavnostním koncertu za řízení dirigenta Josefa Slimáčka přednesli hraničtí hudebníci skladby R. Šálka, Fr. Kmocha, B. Leopolda, J. Fučíka a J. Pravečka. V pečlivě připraveném programu vzbudila pozornost Polka pro dva klarinety od A. Zítka, ve které s úspěchem vystoupili mladí sólisté Petr Škrobálek a Petr Večeřa. Koncert se vyznačoval vynikající uměleckou úrovní, zasloužil si však větší návštěvy hranické veřejnosti.

K výročí vydala TJ SIGMA také **publikaci „90 let tělovýchovy v Hranicích“**, kterou připravil uč. Bohuslav Honš se spolupracovníky. Obsahuje vyličení vzniku a rozvoje socialistické tělovýchovy u nás, údaje o rozvoji sportovních odvětví v Hranicích v letech 1945—1977 a přehlednou historii i obraz současného stavu tělovýchovy a sportu v místních částech města Hranic.

Žák Dalibor Černota z lehkotletického oddílu TJ SIGMA je velkou nadějí chodeckého sportu. 2. července 1977 zvítězil na mistrovství ČSR v Hradci Králové v závodě na 3 km v kategorii žáků časem 15.33.2 min, a **získal titul přeborníka ČSR**. 10. září 1977 na celostátním mistrovství se časem 15.01,0 min. stal **preborníkem ČSSR pro rok 1977 v chůzi na 3 km** v kategorii žáků. Je to zatím největší úspěch v historii hranické lehké atletiky.

Oddíl lehké atletiky TJ SIGMA ve spolupráci se střední průmyslovou školou v Hranicích uspořádal 2. října 1977 už **XXII. ročník chodeckého závodu MORAVSKOU BRANOU** na nové trati v ulicích Hviezdoslavově, Vrchlického a Nerudově. V hlavním závodě na 20 km mezi 25 startujícími zvítězil S. Petrík z Dukly Banská Bystrica v čase 1:32,46,0 hod., na druhém místě byl J. Klímeš z TJ Lokomotiva Olomouc, jako třetí došel R. Kovář z TJ Třinec. V kategorii starších dorostenců zvítězil J. Malík z Nových Zámek. V kategorii žáků přeborník ČSSR Dalibor Černota ušel trať v délce tří kilometrů v čase 15:50,0 min.

NOVÁ BUDOVA ČESKÉ STÁTNÍ POJIŠŤOVNY V HRANICÍCH

Po územní reorganizaci v roce 1960 převzala Čs. státní pojišťovna, oblastní závod Ostrava, pobočka v Hranicích, budovu Státní spořitelny v Hranicích na nároží Janáčkovy ulice a náměstí Kl. Gottwalda čp. 122. Historii této budovy zachytil stručně dr. B. Indra ve studii „190 let pošty v Hranicích“ (Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic nad Bečvou, říjen 1975).

Sto let stará, několikrát přestavovaná budova brzy pro provoz pojišťovny nevyhovovala, neposkytovala pracovníkům pojišťovny vhodné pracoviště, neměla ani vhodné prostory pro jednání se zákazníky. Jako všechny domy na hranicím náměstí byla vystavěna na systému dvoupodlažních sklepů a podzemních chodeb, které působí problémy hlavně z důvodů statických. Konstrukce budovy nebyla dostatečně pevná, zvláště proto, že při přestavbách a úpravách byla věnována jen mála pozornost dvoupodlažnímu podsklepení a základům stavby. Rostoucí dopravní ruch v okolí a podzemní voda způsobily, že ve sklepech došlo k poklesům, jež se projevívaly trhlinami v uliční zdi a porušením nosných prvků.

Proto vedení pobočky České státní pojišťovny oznámilo **24. dubna 1971** Městskému národnímu výboru v Hranicích, že hodlá provést rozsáhlejší **úpravu budovy**. Odbor výstavby MěstNV přípisem z 27. května 1971 uvedl, že z hlediska územního plánu města není námitek. Odbor kultury ONV a Vlastivědný ústav v Přerově jako orgán státní památkové péče stanovil podmínku, aby požadovaná přestavba zásadně neměnila půdorysně a výškově areál náměstí a aby její svým vzhledem nerušila. 15. listopadu 1971 vedení pojišťovny předložilo k odsouhlasení ideový záměr opravy budovy. Po předložení projektové dokumentace vydal **27. ledna 1972** odbor výstavby MěstNV **rozhodnutí o přípustnosti stavby**, tj. adaptačních prací v domě čp. 122; práce měly být dokončeny do 31. prosince 1973.

Projekt, vypracovaný ing. Svat. Rychlým v projektčním oddělení OSP v Přerově počítal s vybouráním nosných prvků, tj. nosných zdí a stropů v severní části budovy v Janáčkově ulici, aby se odstranilo zatížení nad poškozenými konstrukcemi sklepů a základů. Po odlehčení se mělo přistoupit k opravě podzemních konstrukcí rozšířením a zpevněním základů a odvodněním budovy. Voda stála v prostorách sklepů a chodeb a prosakovala do nepřístupných prostorů chodeb, z nichž některé byly pouze hliněné a hrozily sesutím. Další projekt v I. etapě ze srpna 1972 řešil opravu nosných prvků, v II. etapě z listopadu 1972 pak rekonstrukci nosného zdiva v zadním, severním traktu budovy. Na žádost OSP, závod 02 Hranice byla rozhodnutím odboru místního hospodářství, obchodu a dopravy MěstNV v Hranicích z 25. dubna 1973 uvažena Janáčkova ulice od 1. února 1973 pro veškerý provoz. Při provádění uvedených prací se zjistilo, že v obvodovém zdivu se objevily další trhliny a stále se zvětšovaly. Základy zdiva suterénních částí budovy byly proto částečně podezděny, ale bez výsledku. Praskání zdiva pokračovalo, protože celý objekt byl postaven na kamenných základech provedených na hliněnou mazaninu, základová spára byla mělká a nedostatečně únosná.

Proto se souhlasem odboru výstavby MěstNV ze dne 14. března 1973 bylo **rozhodnutím zadní, severní část budovy zbořit**. Pak se zjistilo, že i přední část do náměstí je v takovém stavu, že je nutno ji přebudovat. Veškerá administrativa České státní pojišťovny se proto přestěhovala na dobu přestavby do přízemního provizorního baráku u HCV. Protože nově předložená projektová dokumentace se týkala celé budovy čp. 122 a byla odlišná od původních záměrů, pro které bylo vydáno stavební povolení v lednu 1972, přerušil odbor výstavby MěstNV rozhodnutím ze dne 4. června 1974 stavební řízení. Brzy potom

po předložení nové projektové dokumentace vydal odbor výstavby MěstNV **27. června 1974 nové rozhodnutí o přípustnosti stavby — rekonstrukce domu čp. 122 s termínem dokončení do 31. prosince 1976**.

Podle nového projektu byla přímým investorem Česká státní pojišťovna, oblastní závod Ostrava, pobočný závod Hranice, generálním projektantem OSP, projektční oddělení Přerov, generálním dodavatelem stavební části OSP, závod 02 Hranice, **autorem projektu je ing. Stanislav Vymětal**.

Práce probíhaly takto: Po demolici severní části původní stavby, byla postavena v hrubé stavbě nová třípodlažní budova, potom probíhaly úpravy v jižní polovině objektu: bylo podchyceno obvodní zdivo, vyměněny stropy, odstraněno staré schodiště, upraven suterén, dozděny nosné zdi, vybudována šachta pro výtah a nové schodiště, nová střecha a na ní strojovna pro výtah.

Stavebně nejnáročnější práce byly úpravy v suterénu pro zajištění stability stavby, vytvoření nových okenních otvorů ve svislých nosných zdech, jež zůstaly z původní stavby, a položením nových stropů na velký rozpor v celé budově.

Zvláštního řešení si vyžádala úprava fasády. Vlastivědný ústav jako orgán státní památkové péče žádal zachování původního členění fasády. Projektant zpracoval dvě alternativy nového řešení fasády a přitom konstatoval, že v zájmu zachování požadovaných kvalit pracovního prostředí, zvláště z hlediska hygieny práce není možné původní fasádu zachovat. Byla přijata alternativa s částečným kamenným obkladem z břidlicových desek. Dvě pískovcové plastiky — Pracovitost a Spořivost, jež byly na budově umístěny při úpravách pro účely městské spořitelny v roce 1930, jsou nyní postaveny v zahradě před obydlím jejich autora akad. sochaře Ladislava Vlodka.

Velká pozornost byla věnována **interiéru a vybavení budovy**, aby bylo vytvořeno kvalitní prostředí pro provoz pojišťovny z hlediska perspektivních potřeb moderního administrativního pracoviště. Obestavěná plocha činí tisíc metrů čtverečných, čistá užitná plocha je 561 metrů čtverečných. Autorem projektu vybavení interiéru je **ing. arch. Jaroslav Soukup**, generálním dodavatelem vybavení interiéru je n. p. INTERIÉR Praha, montáž interiéru prováděl podnik IMOVA ze Sabinova.

Dodavatelem hliníkových oken a dveří je družstvo ZUKOV z Prostějova, skla jsou determnální, výtah je výrobkem n. p. TRANSPORTA v Chrudimi, vytápění je plynové, jako podlahové krytiny je užito isofloru, chodby jsou tapetované, stropy v ředitelně, v sekretariátu a v zasedací síni jsou kazetové, speciální osvětlovací tělesa pocházejí ze skláren v Rapotíně.

K estetickému vzhledu budovy přispívají **umělecká díla: Lepaná skla** při vstupu a skleněné příčky v budově navrhl akad. sochař **Josef Fišer z Železného Brodu**.

Akad. malířka Marie Stecherová z Prahy je autorkou tří **art protis** s náměty: v ředitelně: **Čtyři roční období**, ve vstupní hale: **Kytice**, ve velké zasedací síni: **Jaro**.

Pro malou zasedací síň vytvořila **ak. sochařka Marta Taberyová z Prahy** **plastiku**, znázorňující lípu jako znak pojišťovny ve čtyřech ročních obdobích.

Po technické stránce je budova vybavena dálkopisem, rozšířenou telefonní ústřednou, rozhlasovou ústřednou s reproduktory místního rozhlasu ve všech místnostech. Moderní sociální zařízení je samozřejmostí. Řešení a vybavení celé budovy ukazuje zřetelně úsilí vytvořit vhodné a příjemné pracovní prostředí, esteticky působivé, odpovídající požadavkům po stránce pracovní i hygienické. Všude je dostatek prostoru, světla, tepla, hovorů v každém podlaží umožňují pracovníkům pojišťovny nerušené jednání se zákazníky. Novou moderní

budovou vedení pojišťovny projevilo příkladnou péči o své pracovníky i o občany, kteří tam přicházejí vyřídit své záležitosti.

Stavba byla provedena v dobré kvalitě, **kolaudace se konala 31. srpna 1977. Do provozu** odevzdal novou budovu pojišťovny na slavnostním shromáždění **27. září 1977** náměstek ministra financí Karel Spal za přítomnosti představitelů OV KSČ, ONV a MěstNV v Hranicích.

V budoucnu se součástí areálu pojišťovny má stát přístavba v proluce v Janáčkově ulici, jež má být provedena jako sdružená investice. V přízemí má být vybudována garáž, jež by ve dne sloužila jako prohlížecká místnost pro havarovaná motorová vozidla, ve dvou podlažích mají být umístěny učebny pro účely Jednotného klubu pracujících.

L. Novotný.

Občanský výbor č. 3 a Český svaz žen — org. č. 1, uspořádali na sídlišti Struhlovsko v Hranicích sportovní odpoledne pro děti. Na dvou sportovních hřištích se uskutečnili boje tří družstev chlapců v minifotbale a tří družstev dívek ve vybíjené. Ti nejmladší ze sídliště se zapojili do závodu na koloběžkách a na kolech.

Sportovní odpoledne, které se konalo dne 8. října t. r., bylo zdařilou akcí, konanou na počest 60. výročí VŘSR.

LOUTKOVÉ DIVADLO „ROLNIČKA“ ZAHAJUJE ČINNOST

Po několikaleté pauze v činnosti loutkářského souboru Jednotného klubu pracujících přichází konečně den, kdy soubor uskuteční své první představení. Bude to v sobotu dne 26. listopadu 1977 v 10 hodin v loutkovém divadle v Leninově ulici (budova Tunel).

Co všechno tomuto představení předcházelo, to ví jen několik zasvěcených jedinců. Byly to hlavně adaptační práce v budově, úprava technického zařízení souboru, výběr a nákup nových loutek a nakonec úkol nejtěžší — zaktivizování celého souboru a získání nových členů do jeho řad. A podařilo se všechno, soubor již od září pravidelně pracuje a výsledek své činnosti v podobě představení **POVÍDÁNÍ O PEJSKOVI A KOČIČCE** předkládá k posouzení.

Soubor má v plánu uvádět svá představení pravidelně, vždy v sobotu v dopoledních hodinách. Jeho představení jsou určena dětem, ale práce loutkářského souboru si jistě zaslouží, aby se s jeho výsledky seznámili i dospělí, ať již rodiče mladých diváků nebo ostatní dospělí.

Loutkářskému souboru k premiéře i k nástupu do nové pracovní etapy přeje hodně úspěchu a nadšení

redakce.

ZEMŘELÍ OBČANÉ Z HRANIC V ZÁŘÍ 1977:

Antonie Handzlíková, Leninova 67, nar. 6. 6. 1889
Jiřina Vinklárková, Svatoplukova 393, nar. 27. 10. 1920
Tomáš Rada, Olšovec 35, nar. 11. 9. 1977
Františka Valová, Svatoplukova 58, nar. 8. 6. 1977
Aloisie Letochová, Struhlovsko 1407, nar. 11. 6. 1901
Božena Pitrunová, Bezručova 334, nar. 30. 8. 1923
Rudolf Kielkowski, Gottwaldovo nám. 83, nar. 21. 5. 1904
Barbara Foltýnková, Gottwaldovo nám. 85, nar. 27. 10. 1895
Ludmila Paličková, Drahotuše 301, nar. 1. 8. 1906
Rudolf Jakel, Komenského 14, nar. 30. 9. 1935.

Čest a vděčná paměť všem zemřelým spoluobčanům!

PROGRAMY KIN

KINO SVĚT:

-
1. 11.—3. 11. **DIKTÁTOR**
Film USA. Slavná satira Charlese Chaplina. — Film je mládeži přístupný.
-
4. 11.—7. 11. **RAČA, LÁSKA MOJA**
Lyrický příběh o lásce a přátelství slovenských a gruzínských vinařů. — Film je mládeži přístupný.
-
8. 11.—10. 11. **MOJI PŘÁTELE**
Italský film. Rozpustil klukoviny čtyř dospělých kamarádů. — Film je mládeži do 18 let nepřístupný.
-
11. 11.—14. 11. **ZÁZRKY SE DĚJÍ**
Italský film. Dramatický osud dívky, která přežila svou smrt.
-
15. 11.—17. 11. **DALEKOZRAKOST A DVĚ DIOPTRIE**
Bulharský film. O utajené svatbě, nešťastném otci a šťastném dědečkovi. — Film je mládeži přístupný.
-

18. 11.—20. 11. 30 PANEN A PYTHAGORAS
Česky hudební film, mládeži přístupný.

21. 11.—23. 11. Festival sovětských filmů.

Představení pro členy Klubu přátel sovětského filmu

24. 11. POSLEDNÍ OBĚŤ
Společenskokritický příběh o ničivé moci peněz, licoměrnosti a prodejné měšťácké mentality.

25. 11.—28. 11. ŠESTAPADESÁT NEOMLUVENÝCH HODIN
Český film. O nadějích a omylech v mládí. — Film je mládeži přístupný.

29. 11.—1. 12. KRÁL KRYSA
Film USA. Drama ze singapurské vesnice. — Film je mládeži nepřístupný.

Představení pro děti — každou sobotu v 15.00 hod.

5. 11. PUTOVÁNÍ DO SAN JAGA
Český film. Romantické dny s kouzelníkem Carlem.

19. 11. MY TŘI A PES Z PĚTIPES
Český film. Prázdninová dobrodružství.

26. 11. NEOBYČEJNÁ TŘÍDA
Český film o dětech.

Představení pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin.

6. 11. HALO, TAXI
Film NDR. Veselé příběhy berlínského mladíka.

13. 11. MEZI SUPY
Film NSR. Poslední ze série o Vinetouovi.

20. 11. 30 PANEN A PYTHAGORAS
Český hudební film.

27. 11. TŘI CHLAPI NA CESTÁCH
Film ČSSR.

V kině Svět začínají představení denně v 17.00 a 19.30 hodin!

KINO DRAHOTUŠE:

2. 11. a 4. 11. OTROKYNĚ LÁSKY
19 hodin. Sovětský film. O hvězdě němého filmu, která se dostala do víru událostí v období VŘSR. — Film je mládeži přístupný.

6. 11. BLOKÁDA
v 16 a 19 hodin. Historická epopéj o obraně Leningradu. Sovětský film, dvojpřeprogram. — Film je mládeži přístupný.

9. 11. HRY LÁSKY ŠÁLIVÉ
19 hodin. Český film podle povídky G. Boccaccia. — Film je mládeži nepřístupný.

11. 11. v 19 hod. NÁŠ DĚDEK JOSEF
13. 11. v 16.30 a 19.30. Poéma o nestárnoucím mládí ve filmu ČSSR. — Film je mládeži přístupný.

16. 11. VRAŽDA V ORIENT EXPRESU
19.30 hodin. Anglický film. Filmový přepis detektivního románu Agáthy Christie. — Film je mládeži přístupný.

18. 11. v 19 hod. J. W. COOP
20. 11. v 19 hod. Film USA. Příběh muže, který se živil nebezpečným rodeem. — Film je mládeži nepřístupný.

20. 11. v 16.30 HVĚZDA PADÁ VZHŮRU
Český muzikál s Karlem Gottem. — Film je mládeži nepřístupný.

23. 11. v 19 hod. LETNÍ NADĚJE, ZIMNÍ VZPOMÍNKY
Film USA. O marném pokusu spojit minulost se současností.
— Film je mládeži nepřístupný.

25. 11. v 10 hod. ULZANA
27. 11. v 16.30 Film NDR. Indiánský příběh s Gojko Mitičem v hlavní roli.
— Film je mládeži přístupný.

27. 11. v 19 hod. STRACH JÍST DUŠE
Film NSR. Příběh mladého marokánce a starší vdovy. — Film je mládeži nepřístupný.

30. 11. v 19 hod. POMOC, DOKTOR SE TOPÍ
Holandský film. Úsměvný obrázek rozmarných letních dnů.
— Film je mládeži nepřístupný.

Představení pro děti a mládež — každou neděli ve 14.00 hodin.

6. 11. LOUTKÁŘ A ĎÁBEL
Humorná a strašidelná pohádka NDR.

13. 11. HORKÉ STOPY
Barevný film NDR.

20. 11. HLEDÁ SE PAN TAU
Film ČSSR. Zázraky pro celou rodinu.

27. 11. JOE V ŘÍŠI VČEL
Francouzský film. O chlapci, který zachránil včelí říši.

FESTIVAL SOVĚTSKÝCH FILMŮ

v kině Svět od 21. 11. do 23. 11.

21. 11. PRO TEBE ZPÍVÁM
Uzbecký hudební film o náhodném setkání mladých lidí, které se stalo počátkem vážného vztahu.

21. 11. KRŮČEK K LÁSCE
O vrtkavých náhodách kolem zamilovaných.

23. 11. BERU TO NA SEBE
Film je věnován životní cestě a dílu jedné z předních osobností předválečného Sovětského svazu — Ordžonikidzemu.

Všechny filmy jsou mládeži přístupny. Začátky představení v 17.00 a 19.30 hodin!

FESTIVAL DĚTSKÝCH FILMŮ

v kině Svět od 29. 11 do 1. 12.

29. 11. AŤ ŽIJÍ DUCHOVĚ
Český film Oldřicha Lipského.

30. 11. NEPOSEDA
Sovětský, barevný film. O štěňátku, které se doma nudilo.

1. 12. CESTA VESMÍREM
Nová dobrodružství hrdinů z filmu Moskva—Kassiopeia.

Začátky představení jsou ve 14.30 hodin.

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává Jednotný klub pracujících
v Hranicích. Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc.